

Melita Forstnerič Hajnšek

Predstavlja tiste pionirje slovenskega baleta, ki so pomembno vplivali na razvoj in rast baletne umetnosti in izobraževanja zadnja štiri desetletja. Bil je prvak mariborskega Baleta SNG, umetniški vodja tega baleta pa tudi ljubljanskega. Po začetnem baletnem pouku v Mariboru je diplomiral na Srednji baletni šoli v Ljubljani. Še pred koncem šolanja se je vključil v ljubljanski baletni ansambel, v sezoni 1971/72 ga je angažirala mariborska Opera kot baletnega solista. S svojo osebnostjo in baletnim znanjem je veljal za mejnik v razvoju mariborskega moškega baleta. Njegove vidnejše kreacije so bile v baletih Coppelia, Don Kihot, La Sylphide, Giselle, Peter Klepec, Bahčisarajska fontana, Romeo in Julija idr. Študiral je na Leningrajskem koreografskem akademskem učilišču in tam diplomiral leta 1985. Po vrnitvi iz takratne Sovjetske zveze je prevzel vodstvo mariborskega baleta in bil umetniški vodja vse do upokojitve leta 1993. Vseskozi je bil tudi odličen pedagog, celo desetletje je poučeval v Plesni izbi. Bil je na specializaciji v Cannesu, v Centre de danse international Roselle Hightower, v nizozemskem Maastrichtu pa je poučeval na baletni šoli in predaval na Toneelacademie.

Včasih smo morali v dežju, snegu čez dvorišče od stare baletne dvorane do odra

Stoletnica mariborskega SNG in veliko gostovanje mariborskega Baleta na odru slovitnega Bolšoja sta priložnost, da se spomnimo pomembnih predhodnikov, ki so začeli zlato dobo mariborskega Baleta - do zadnjih vrhuncev, Edwarda Cluga, Valentine Turcu.

Bili ste eden redkih vodij baletov, ki so bili tako v mariborskem kot ljubljanskem Baletu SNG. Tudi Edwarda Cluga ste angažirali in Sergiuja Mogo v časih vašega vodenja?

"Kot umetniški vodja obeh slovenskih baletov sem k sodelovanju povabil znane slovenske koreografe, kot so Neubauer, Sevnikova, Dedovič, Kosí, Meglič, in koreografe iz tujine (Orlikowsky, van Schayk, Lopez, Bogdanič). Ko sem bil umetniški vodja Baleta SNG Maribor, sem odprl vrata mnogim priznanim umetnikom, domačim in tujim, ki so zaznamovali slovensko baletno sceno in jo še zmeraj zaznamujejo danes kot koreografi, najvidnejše figure mariborskega in slovenskega pa celo mednarodnega kulturnega prostora. Edwarda Cluga sem angažiral jaz, danes pa si ga hočejo vsi prisvojiti. Tedaj so prišli na avdicijo tudi Sergiu Moga, Marina Krasnova, Olga Andrejeva in drugi; na začetku devetdesetih let so bile meje že odprte."

Povabilo Mariborčanu iz Ljubljane

Je vaša družina vplivala na vašo poklicno usmeritev?
"S petnajstimi leti sem že sodeloval v nekaterih mariborskih dramskih predstavah in začel z baletom. Izhajam iz delavske družine, bilo je težko, pet otrok nas je bilo, a starši so nam omogočili šolanje - dve sestri sta učiteljici, tretja sestra je bila ekonomistka, mlajši brat pa komercialist. Oče je igral kitaro in kontrabas v tamburaškem zboru z očetom Staneta Jurgca, mama je bila odlična pevka. Doma smo imeli klavir, vsi smo tudi obiskovali

EDI DEŽMAN, BALETNIK, KOREOGRAF, VODJA BALETA

Podrl sem železno zaveso v Mariboru

Nekdanji baletni prvak, vodja mariborskega Baleta SNG, tri desetletja pedagog, ki se je izpopolnjeval po Evropi

glasbeno šolo. Oče je zbolel in peterica šoloobveznih je družino drago stala. Kot nadarjeni baletnik sem pri šestnajstih letih dobil štipendijo in odšel na šolanje v Ljubljano. Družina me je med mojim šolanjem in v kasnejši karieri vedno podpirala, za kar se jim zahvaljujem."

Kdo so bili vaši profesorji?

"V Mariboru sem začel pri Iku Otrinu, a ker je veliko gostoval, me je poučevala ruska balerina Lija Vrtovec. Pouk smo imeli v gledališču, v baletni šoli SNG Maribor. To so bili moji baletni začetki. Bilo je bolj ljubiteljsko, ker šola ni bila verificirana. Plesal sem Amorčka v Les petits riens pri Otrinu in na podlagi tega sem dobil štipendijo. V Ljubljani sem prišel v razred krasne pedagoginje Lidije Wisiakove. Bila je že srednja baletna šola, imeli so dobre pedagoge, znanja je bilo bistveno več. Dr. Henrika Neubauerja smo imeli za karakterni ples, kinetografijo, baletno pisavo za notalce, zgodovino baleta in stilne plese pa nas je učila Majna Sevnikova. V tretjem in četrtem letniku sem bil že angažiran v ljubljanskem baletu. Dr. Neubauer je bil moj prvi šef baleta - krasen, strog. Naša vzornika tedaj sta bila balerina Lidija Sotler in Janez Mejač, ki je pozneje plesal Romea v mariborskem

Romeo in Juliji 1972., jaz pa sem bil Mercutio. Leta 1982., ko je bil Mejač šef baleta v Ljubljani, so mene povabili kot gosta v njihovi postavitvi Romea in Julije. Ponosen sem na tisto predstavo. Povabilo mariborskega plesalca kot gosta v Ljubljano je bilo zame res dragoceno, to je bilo redko.

V Maribor me je leta 1971 povabil Iko Otrin, začel sem z glavno vlogo Franza v Copelii. Dobil sem status baletnega solista in ogromno sem plesal v njegovih predstavah. Zlato dobo mariborskega Baleta smo že imeli konec 60-ih let z Otrinom in v 70-ih ter 80-ih letih, ko smo preplesali veliko pomembnega repertoarja - od Notredamskega zvonarja, ki je bil uspešnica, sledile so Navihanka in druge velike predstave, kot je bila denimo Giselle. Predstava La Sylphide pa je bila celo jugoslovanska praznovedba, kjer sem prvi plesal Jamesa, škotskega princa, Olja Ilič je bila Silfida. To je bila uspešnica. Kritiki so me zmeraj imeli za plesalca z odlično tehniko. Plesal sem tako v klasičnih kot karakternih vlogah. S solistkama Oljo Ilič in Liljano Keča sem sodeloval tudi na številnih jugoslovanskih baletnih bienalnih, ob njih pa so bile še ljube soplesalke Ruža Teglaši, Bojana Fišer, Ivanka Matlas."

Še hodite na baletne premiere?

"Seveda, na vse, in še vedno grem po predstavah k svojim učencem in sem kritičen. Denimo Matjaž Marin je bil moj diplomant, pa Christian Guermatchi, ki je zdaj v Amsterdamu, mnogi moji so že pedagogi na šoli in me pogosto pocukajo za rokav." Imeli smo že zlato ero

Vi ste bili prvi šolani plesalec v mariborskem Baletu?

"Pred mano je bil Albert Likavec, krasen plesalec. Pa še Branka Verdnik. Pri Otrinu smo uprizarjali resnično krasne predstave, izjemno je obvladal dramaturgijo in režijo. Danes pri mladih koreografih to malo pogrešam. Plesalec s srednjo baletno šolo se mora nenehno izobraževati. Mnogim mladim svetujem, da naj gredo ven študirati, poznati morajo literaturo, zgodovino umetnosti ... Otrin je bil izjemno razgledan na mnogih področjih. V njegovem Don Kihotu sem bil prvi toreador Espada, bila je izjemna predstava, imeli smo več kot petdeset ponovitev. Podobno je bilo s Hrestačem, kjer sem plesal naslovno vlogo. S temi predstavami smo vzgajali publiko, zato ima mariborski Balet še danes tako dobro občinstvo. Treba je vedeti, da smo v zlati eri mariborskega Baleta veliko gostovali, z Don Kihotom, Petrom Klepcem ter drugimi predstavami in koncerti smo nastopali v Križankah pa tudi na nekdanjih jugoslovanskih odrih. S predstavo Baletni čevljički pripovedujejo smo potovali deset let od Maribora do Beograda, Novega Sada, po vseh vaških kulturnih domovih ... Še danes se ljudje spominjajo, kako smo jih prvič seznanjali z baletom. Preoblačili smo se v jedilnicah, včasih sva z Otrinom tudi pometala oder, da smo lahko nastopali. V Baletnih čevljičkih sem včasih odplesal tudi po osem vlog. Komaj sem se preoblačil."

Plesali ste relativno dolgo za baletnika, do svojega petinštiridesetega leta?

**DNEVI
POEZIJE
IN VINA**

... Beletrina

Častna gosta:

**Bei Dao (CHN)
Radmila Lazić (SRB)**

PESNIŠKA BRANJA / KONCERTI /
VINSKE DEGUSTACIJE / POGOVORI /
PERFORMANSI / PROGRAM ZA OTROKE
/ VELIKA PROMENADA POEZIJE

WWW.STIHOTEKA.COM

PTUJ

in številni drugi kraji

**21.-24. 8.
2019**

**18.-20. 8. 2019
Večeri pred Dnevi**

